

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

31 januari 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het manifest van Belgische NGO's over het toekomstige ontwikkelingssamenwerkingsbeleid

Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

Donderdag 31 januari 2002

VOORZITTER : De heer Luc Van den Brande

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 09.47 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het manifest van Belgische NGO's over het toekomstige ontwikkelingssamenwerkingsbeleid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Glorieux tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over het manifest van Belgische NGO's over het toekomstige ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, op 23 januari publiceerden een aantal vooraanstaande Belgische NGO's, zoals Unicef, Handicap International, Artsen Zonder Grenzen, Oxfam Solidariteit, de Dami-aanactie en Caritas, een advertentie in een aantal kranten, waaronder De Morgen, met een oproep tot de overheid. Ze maken zich met name ongerust over de stilte die er volgens hen heerst over het regionaliseringsproject van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Zo hekelen ze het feit dat de werkgroep die zich over de inhoud en de organisatie van de overdracht van bepaalde aspecten van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid naar de gemeenschappen en de gewesten moet buigen, nog niet eens zou zijn samengesteld.

De betrokken NGO's zijn geen grote voorstander van wat in hun ogen de ontmanteling van de Belgische ontwikkelingssamenwerking is, omdat ze vrezen dat daardoor de coherentie, de impact en de efficiëntie ervan zullen verminderen. De titel van

hun oproep is : 'De gewesten dienen de ontwikkelingssamenwerking te versterken en niet omgekeerd.' Daarmee verwijzen ze ongetwijfeld naar intenties die zeker leven bij sommige Franstalige politici. Die zouden in de eerste plaats interesse hebben voor het geld dat zo mee wordt overgeheveld, zonder geïnteresseerd zijn in het uitbouwen van een goed ontwikkelingssamenwerkingsbeleid, of althans een beleid met een meerwaarde op dat vlak.

De NGO's doen in hun manifest ook een oproep om de fundamentele bestaansredenen van de ontwikkelingssamenwerking te vrijwaren en pleiten voor een samenwerking die de belangen van de landen die tot de doelgroep van de ontwikkelingssamenwerking behoren, dus de minst ontwikkelde landen, in de eerste plaats centraal stelt. Ze roepen de gewesten en gemeenschappen dan ook op om de huidige eigen bijdrage te verhogen, en dit alles uiteraard binnen de internationaal erkende kwaliteitsnormen terzake.

Tenslotte vragen ze in het manifest, als erkende NGO's die toch al jaren bouwen aan internationale netwerken, dat hun steun en vooral hun argumenten zouden worden gehoord, teneinde een constructieve bijdrage te leveren aan het toekomstige samenwerkingsontwikkelingsbeleid.

Ik wil er geen misverstand over laten bestaan. Voor ons zal de hervorming van de ontwikkelingssamenwerking nauwgezet worden uitgevoerd, zoals bepaald in de akkoorden. Dat is evident. We mogen echter niet blind en doof zijn voor opmerkingen van organisaties die reeds jaren actief zijn op het terrein en dus een grote deskundigheid en ervaring hebben opgebouwd.

Mijnheer de minister, in dit licht wil ik u graag de volgende vragen stellen. In welke mate zult u rekening houden of hebt u al rekening gehouden met de bekommernissen van deze NGO's bij de verdere uittekening van het Vlaamse samenwerkingsont-

Glorieux

wikkelingsbeleid ? In welke mate zult u ingaan op het aanbod van deze NGO's om vanuit hun ervaring en dossierkennis aanbevelingen te formuleren voor het verder uittekenen van ons Vlaams samenwerkingsontwikkelingsbeleid ?

De voorzitter : De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de heer Glorieux en bij wat in het manifest staat. We kunnen niet terugkomen op deze regionalisering. Die staat vast. Ze vormt een onderdeel van de Lambermontakkoorden. Iedereen was wat verbaasd over het feit dat ontwikkelingssamenwerking ook zou worden geregionaliseerd. Dat kwam wat uit de lucht gevallen. Waarschijnlijk was dit een toegeving aan de Franstalige partijen, of aan de Volksunie. In elk geval is het zo dat de Franstaligen er het meeste voordeel uit halen. Zoals de heer Glorieux terecht opmerkte en zoals ook in het manifest werd gezegd, zal de Franstalige Gemeenschap niet onaanzienlijke financiële middelen krijgen. De vraag rijst of dit geld eigenlijk wel zal worden gebruikt voor ontwikkelingssamenwerking. Er doen geruchten de ronde dat het zou worden gebruikt voor andere zaken.

Anderzijds zijn de gewesten en gemeenschappen goed geplaatst om binnen hun bevoegdheden aan ontwikkelingssamenwerking te doen. In de jaren zeventig en tachtig is er federaal op het vlak van ontwikkelingssamenwerking sprake geweest van het verspillen van geld. Tijdens de vorige zittingsperiode is hiervoor zelfs een opvolgingscommissie in het leven geroepen, onder het voorzitterschap van de heer Van der Maelen. Die commissie is op allerlei schandalen gestoten. Ze heeft een aantal aanbevelingen geformuleerd. Ik denk dat men daar op federaal vlak de nodige lessen uit heeft getrokken. De commissie heeft dus zeer nuttig werk geleverd.

Vlaanderen is vanuit zijn bevoegdheden op het vlak van onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting goed geplaatst om een aantal projecten uit te werken. Dan denk ik aan wat de vorige minister bevoegd voor buitenlandse handel heeft gedaan in de Palestijnse gebieden. Dat is zeer nuttig. Ten gronde vreezen de opstellers van het manifest dat het verspreiden van het geld over een aantal entiteiten binnen Vlaanderen tot een versnippering zou leiden. Die vrees lijkt me gegrond.

Ze vinden ook dat het geld voor ontwikkelingssamenwerking niet de gewesten moet dienen, maar dat de gewesten hun middelen voor ontwikkelingssamenwerking moeten optrekken om een goed beleid te kunnen voeren terzake.

Mijnheer de minister, in de twee jaar dat u bevoegd bent voor ontwikkelingssamenwerking hebt u wat het budget betreft een inspanning geleverd, maar ik vind nog steeds dat de middelen terzake in Vlaanderen ontoereikend zijn. Dat heb ik hier al eerder gezegd. Het gaat over 24,789 miljoen euro, of slechts 0,03 percent van de totale middelen. Misschien is het iets meer, maar wanneer men bedenkt dat de internationaal gehanteerde norm 0,7 percent is, dan zijn we daar nog ver van verwijderd.

Vanaf 2004 zal Vlaanderen aanzienlijk meer middelen ter beschikking stellen voor ontwikkelingssamenwerking. Wanneer dat geld wordt gegeven aan de NGO's, dan moet dat ontwikkelingsbeleid zich op de eerste plaats concentreren op de armste landen in de wereld. Uw collega op het federale vlak, staatssecretaris Boutmans heeft dat verklaard. U hebt daar wellicht een andere visie op. Wat zijn nu onze prioritaire partners ? In Afrika is dat Zuid-Afrika. Ik ondersteun dat weliswaar volledig, daarover gaat het niet. Straks gaan we trouwens een Europees verdrag met Zuid-Afrika bespreken. Voor 2003 werden Marokko en Mozambique geselecteerd. Maar wanneer we meer middelen krijgen en die middelen zo efficiënt mogelijk willen gebruiken binnen onze bevoegdheden, zoals onderwijs, landbouw en gezondheidszorg, dan moeten we denken aan die armste landen. De heer Boutmans vindt dat de NGO's zich ook moeten richten op de regio van de Grote Meren. Het is immers in die regio dat mensen vandaag nog steeds sterven van de honger, vooral als gevolg van conflicten en oorlogen.

Mijnheer de minister, dit is zeker geen kritiek op uw beleid en dat van uw voorganger, maar ik vind dat het beleid als gevolg van de regionalisering andere klemtonen zal moeten krijgen. De juiste plaats om dat nu voor te bereiden is de werkgroep, waarover u het zeker nog zult hebben.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Glorieux. Het manifest van de NGO's wil ik veeleer interpreteren als een uitnodiging aan de minister en deze commissie. Ik wil herinneren aan wat hier meer dan een jaar geleden is besproken. Ik was hier toen ook, zij het in een andere hoedanigheid.

Roegiers

Toen is in deze commissie de afspraak gemaakt dat we hoorzittingen zouden organiseren met een aantal specialisten en NGO's. Wat is de stand van zaken wat dit betreft? Tegelijk wil ik erop aandringen dat die hoorzittingen er daadwerkelijk zouden komen, zodat we kunnen nagaan hoe we samen met die NGO's werk kunnen maken van een coherent Vlaams ontwikkelingsbeleid.

De voorzitter : De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire : Mijnheer de voorzitter, ik heb ook dat manifest gelezen. Ik wil er drie kleine opmerkingen bij maken. Om te beginnen valt het me op dat Unicef een van de medeondertekenaars is van een dergelijk manifest met een dergelijke inhoud. Als ik me niet vergis, vormt Unicef een onderdeel van de VN. Ik vind het wat ongebruikelijk dat een dergelijke organisatie kritische kanttekeningen maakt bij de wijze waarop een land zich intern organiseert. Ik kan aannemen dat de andere ondertekenaars dat doen, maar ik vraag me af of dit past voor een organisatie als Unicef, tenzij die organisatie een speciaal statuut heeft. Maar dat zal wellicht blijken uit uw antwoord.

Uit het manifest blijkt niet echt duidelijk welke meerwaarde het Belgische niveau zou hebben. De heer Hostekint haalde het reeds aan : we kunnen niet meteen zeggen dat men op het Belgische niveau zeer efficiënt aan ontwikkelingssamenwerking heeft gedaan, integendeel. Bij een regionalisering zijn we verlost van die ingewikkelde Belgische structuren, van de wafelijzerpolitiek, van allerlei belangen die tegen elkaar moeten worden afgewogen.

Diezelfde organisaties hadden net zo goed een manifest kunnen schrijven waarin ze hadden gesteld dat we nu meer mogen verwachten, nu we met efficiëntere structuren aan ontwikkelingssamenwerking gaan doen. Ik vind hun invalshoek al te Belgisch gekleurd en al te zeer bestemd voor binnenlands gebruik. Dat betreurt ik.

Ten slotte schiet dit manifest zijn doel wat voorbij. Het grootste deel van de middelen zal naar Vlaanderen gaan. Wel kunnen we er van uitgaan dat Vlaanderen elke euro zo efficiënt mogelijk zal besteden. Vreest men dat dit in Wallonië niet het geval zal zijn, dan moet men zich tot Wallonië wenden in plaats van de regionalisering in vraag te stellen. Wallonië is voor mij net zo goed het buitenland als Denemarken, Finland of Zweden. Het lijkt me

niet tot de Vlaamse bevoegdheid te behoren ons te bezinnen over de vraag of Wallonië die middelen efficiënt zal besteden, of sowieso over de vraag wat Wallonië zoal doet met zijn budget.

De voorzitter : De heer Platteau heeft het woord.

De heer Stefaan Platteau : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me aan bij het betoog van de heer Glorieux en anderen. Mijn persoonlijk oordeel is dat het de laatste jaren de goede richting uit gaat met deze werking. Ik vraag vooral dat men efficiënt zou zijn.

De voorzitter : Ik wil nog even ingaan op de vraag van de heer Roegiers over de hoorzittingen. Het eindrapport van de hoorzittingen in de Senaat is nog steeds niet beschikbaar. Er wordt nog informeel overlegd om dit eindrapport op te stellen. Dat is inderdaad bijna een jaar geleden, maar ik hoor dat er daarover nog steeds discussies zijn. Ik vind dat onze hoorzittingen absoluut moeten plaatsvinden. Daarover kan geen discussie bestaan. Het feit dat we nog tijd hebben tot 2004 laat ons ruimschoots toe dit te doen.

De personen, instellingen en NGO's die in dat verband worden gesuggereerd zijn echter wel precies dezelfde als degenen die in de Senaat werden gehoord. Dat is op zich geen bezwaar. Gemakkelijkheidshalve zou men kunnen besluiten dat die mensen reeds hun standpunt hebben gegeven. Het verschil is dat dit hier in een andere context kan worden aangekaart. Het blijft dus nuttig om een selectie te maken van representatieve stemmen die ook in de Senaat aan bod kwamen.

Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, zoals u weet, resulteerden de onderhandelingen voor het federale regeerakkoord in oktober 2000 in het Lambermontakkoord. De bepalingen van dit akkoord werden opgenomen in de bijzondere wetten van 13 juli 2001. Overeenkomstig punt tien van Lambermont bevatten deze bijzondere wetten ook een artikel over de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking. De feitelijke overdracht vindt evenwel pas in 2004 plaats. Welke onderdelen van de ontwikkelingssamenwerking precies zullen worden overgeheveld naar de gemeenschappen en gewesten, zal ten laatste eind december van dit jaar worden bepaald. Daartoe moet op federaal niveau een bijzondere werkgroep worden gecreëerd, die tot taak heeft een lijst op te stellen met aangelegenheden die betrekking hebben op de bevoegdheden van gemeenschappen en

Anciaux

gewesten. De werkgroep dient ook de overheveling van de bijhorende middelen en de verdeling tussen respectievelijk de gemeenschappen en de gewesten voor te bereiden. Deze federale werkgroep is evenwel nog niet opgericht. Daarom is het nog onduidelijk voor welke onderdelen van de ontwikkelings-samenwerking Vlaanderen vanaf 2004 bevoegd zal zijn. Het is vandaag dus bijzonder moeilijk om een eigen beleid op langere termijn uit te stippelen.

Vice-premier Vande Lanotte heeft evenwel in een Senaatscommissie verklaard dat de oprichting van deze werkgroep een van deze dagen zal gebeuren. De Vlaamse regering zal alleszins zonodig dit punt aankaarten binnen het Overlegcomité. Het is echter wel mogelijk om nu al een aantal leidende principes naar voren te schuiven, die moeten garanderen dat onze partners in het Zuiden niet de dupe worden, zoals in het manifest staat, van wat in wezen een intern Belgische aangelegenheid is.

Het staat buiten kijf dat Vlaanderen verder zal bouwen op de verworvenheden van de federale ontwikkelingssamenwerking, althans de positieve elementen ervan. Ongebonden hulp is daar ongetwijfeld één van. Een al te bruuske koerswijziging op 1 januari 2004 zou nefast zijn voor de efficiëntie en effectiviteit van de lopende samenwerking. De verbintenissen die de federale overheid is aangegaan, zullen daarom ten volle worden gerespecteerd. Ik ben het niet eens met de stelling dat de regionalisering noodzakelijkerwijze een versnippering van middelen of het einde van integrale samenwerking betekent. Door het sluiten van samenwerkingsakkoorden tussen de deelstaten onderling en met de federale overheid, maar ook op Europees vlak, kan en moet de coherentie van het beleid zeker gewaarborgd blijven.

De Vlaamse regering wenst de regionalisering goed voor te bereiden. In de aanpassingen aan het Vlaamse regeerakkoord als gevolg van de bijkomende overheveling van bevoegdheden van 9 juli 2001, voorziet artikel 4 in de oprichting van een politieke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de democratische partijen. Deze Vlaamse werkgroep zal instaan voor de voorbereidingen van de regionalisering aan Vlaamse kant en haar leden zullen worden afgevaardigd naar de federale werkgroep. In afwachting van de oprichting van de bijzondere werkgroep op federaal niveau, hebben we alvast het initiatief genomen de Vlaamse werkgroep bijeen te roepen. Net vandaag komt deze Vlaamse werkgroep voor het eerst samen.

Op het aanbod van de NGO's om vanuit hun ervaring en dossierkennis aanbevelingen te formuleren voor het toekomstige beleid, zal ik vanzelfsprekend graag ingaan. Ik deel u trouwens in deze context mee dat op mijn kabinet reeds een delegatie van de nationale NGO's, van 11.11.11., van de VLIR en van de Vlhora werd ontvangen. Bij het overleg met 11.11.11. was ik zelf aanwezig. Bij die gelegenheid heb ik meegedeeld dat we de NGO-sector nauw willen betrekken bij het uitwerken van de regionalisering en bij het verder vorm en inhoud geven aan de Vlaamse samenwerkingsontwikkeling.

Ook op de vergadering van de Vlaamse werkgroep deze namiddag zal ik mijn oproep aan de NGO-sector bekendmaken en met de parlementsleden overleggen over de opdracht en de samenstelling van een groep voor overleg met de sector. Ik kan u nu al meedelen dat ik een meer gestructureerd overleg met de indirecte actoren voor ogen heb. Op die manier hoop ik niet alleen tot een beter, maar ook tot een breder gedragen beleid te komen. De samenwerking tussen Vlaanderen en onze huidige en toekomstige partners in het Zuiden kan daar mijns inziens alleen maar wel bij varen.

De Vlaamse regering loopt dus duidelijk voorop met haar voornemen om een coherent, efficiënt en vernieuwend samenwerkingsontwikkelingsbeleid te realiseren. Ik roep de commissieleden van de in de federale regering vertegenwoordigde meerderheidspartijen – en ook van andere partijen, trouwens – op om hun federale collega's ertoe aan te zetten om stappen in dit proces te zetten. Het is immers in het belang van iedereen, en zeker van de NGO's en van onze partners in het Zuiden, dat er op federaal vlak snel duidelijkheid komt. Om onze troeven maximaal ten dienste te kunnen stellen van onze partners, is het bovendien belangrijk dat de uiteindelijke lijst met aangelegenheden die betrekking hebben op de bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten zo uitgebreid mogelijk wordt. Ook daar roep ik iedereen op om zijn of haar verantwoordelijkheid ten volle op te nemen.

Dan antwoord ik nog op enkele bijkomende vragen. Er waren opmerkingen in deze commissie over het misbruik van de middelen door de Franstaligen. Ik ga er niet van uit – en dat is ook niet mijn taak – dat de Franstalige Gemeenschap of het Waals Gewest deze middelen misbruiken. Terzake kunnen er een aantal wettelijke afspraken worden gemaakt. De internationaal gehanteerde criteria inzake ontwikkelingssamenwerking kunnen perfect een en ander voorkomen.

Anciaux

Men gewaagt van versnippering. Ik ben er echter rotsvast van overtuigd dat de efficiëntie kan toenemen indien de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest, het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering kunnen beschikken over al die middelen die verbonden zijn aan deze gemeenschaps- en gewestbevoegdheden. Vanzelfsprekend zal er op het Vlaamse niveau een coördinatie nodig zijn.

Ik herhaal voor alle duidelijkheid dat de regionalisering van ontwikkelingssamenwerking vanuit de belangen van het Zuiden moet worden bekeken. Die belangen blijven ook prioritair in de beoordeling. Maar dat doet geen afbreuk aan het feit dat ik een groot voorstander ben van het overhevelen van die bevoegdheden en die middelen die ermee verbonden zijn naar de gewesten en de gemeenschappen.

Mijnheer Hostekint, ik ben het ermee eens dat de middelen in Vlaanderen terzake nog verder moeten stijgen. Een snelle berekening leert me dat momenteel 0,2 percent, en niet 0,02 percent van de Vlaamse middelen wordt besteed aan internationale solidariteit. Ik heb het dan dus niet over internationale middelen. Dat is nog niet voldoende. We zijn vanzelfsprekend nog niet waar we moeten zijn, maar we zijn toch al bezig met een inhaalbeweging terzake. Het is momenteel niet alleen een kwestie van meer geld, maar wel van het zeer efficiënt aanwenden van de middelen. Ik geef een voorbeeld. De commissieleden hebben voldoende contacten met Zuid-Afrika om te weten dat Vlaanderen momenteel weliswaar niet het grootste donorland is in Zuid-Afrika, maar door de Zuid-Afrikaanse regering toch wordt beschouwd als een van de belangrijkste partners, omwille van onze efficiëntie en onze werkmethode die in het verleden is ontwikkeld en vandaag nog verder wordt ontwikkeld. Met weinig middelen worden hier dus heel grote resultaten geboekt. Zo steken we gunstig af tegen de grote donorlanden, die heel veel geld investeren in zware infrastructuurwerken die de ontwikkeling en de samenwerking niet noodzakelijk meteen sterk verbeteren.

Dat Unicef dit manifest meeondertekende heeft me niet gestoord, hoewel het een intergouvernementele en internationale organisatie is. Ik vind dat Unicef het recht heeft om zijn bekommernis te uiten. Het ging hier over Unicef-Vlaanderen. Ik neem aan dat men niet in New York heeft nagedacht over dit manifest.

De bedenkingen over het binnenlandse gebruik van dit manifest zullen wel deels kloppen. Maar ik begrijp ook wel dat sommige NGO's bezorgd zijn over het toekomstige beleid. Het zou erg zijn mochten ze niet bezorgd zijn. Ik heb echter het gevoel dat de achterhoedegevechten stilaan ophouden, en dat men allemaal samen een echte poging wil doen om de Lambermontakkoorden uit te voeren. Ik ben ervan overtuigd dat dit ook in het parlement het geval is. De bedoeling van die overheveling is het mogelijk maken en verder uitbouwen van een sterker Vlaams samenwerkingsontwikkelingsbeleid in de toekomst.

De voorzitter : De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uw intentie om de NGO's nauw te betrekken bij het inkleuren van ons Vlaams samenwerkingsontwikkelingsbeleid verheugt me. Bij de voorgestelde gedachtewisseling met die NGO's in de commissie, is het niet de bedoeling om hier opnieuw achterhoedegevechten te leveren. Het is de bedoeling om hen, gezien het feit dat er een Vlaams ontwikkelingssamenwerkingsbeleid komt of is, de gelegenheid te geven hun visie te geven op het concreet maken van dat beleid. Ze moeten daarover van gedachten kunnen wisselen met ons. Van hun jarenlange ervaring en expertise op het terrein kunnen we alleen maar wijzer worden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.17 uur.*
